

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

ТЕМА 1. Адміністративно-процесуальне право як галузь права

Поняття адміністративно-процесуального права та його значення. Сучасні теоретико-правові концепції адміністративно-процесуального права України. Співвідношення з суміжними поняттями: адміністративний процес, адміністративні процедури, адміністративні провадження.

Предмет, метод та система адміністративного процесуального права.

Функції адміністративно-процесуального права.

Поняття та види джерел адміністративного процесу.

Взаємодія адміністративно-процесуального права з іншими галузями права.

ТЕМА 2. Загальна характеристика адміністративних проваджень

Поняття та ознаки адміністративних проваджень.

Класифікація адміністративних проваджень. Провадження у сфері управління, провадження з адміністративного судочинства та адміністративно-деліктні провадження як зміст адміністративного процесу.

Стадії адміністративних проваджень, їх характеристика.

ТЕМА 3. Провадження у сфері управління

Провадження у сфері управління: поняття, види.

Провадження за заявою суб'єкта: реєстраційні та дозвільні.

Провадження за скаргою суб'єкта: правове регулювання, загальні та спеціальні органи, уповноважені на розгляд скарг.

Провадження за ініціативною органу владних повноважень: контрольно-наглядові провадження, провадження із застосування заходів адміністративного примусу.

ТЕМА 4. Провадження у справах про адміністративні правопорушення

Загальна характеристика провадження в справах про адміністративні правопорушення: завдання та принципи провадження. Види проваджень у справах про адміністративні правопорушення: звичайне, спрощене.

Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення. Органи (посадові особи), які розглядають справи про адміністративні правопорушення: адміністративні комісії при виконавчих комітетах сільських, селищних, міських рад; районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди; органи внутрішніх справ; органи державних інспекцій, інші органи (посадові особи) уповноважені розглядати і вирішувати справи про адміністративні правопорушення, їх компетенція.

Права та обов'язки осіб, які беруть участь у провадженні в справах про адміністративні правопорушення.

Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення: відкриття провадження; розгляд справи; винесення постанови; перегляд постанови; виконання постанови.

ТЕМА 5. Адміністративний (позасудовий) порядок захисту прав у сфері публічно-правових відносин

Загальні правові засади оскарження в адміністративному (позасудовому) порядку.

Порядок звернення до органів загальної компетенції, уповноважених на розгляд скарг. Процедура розгляду та прийняття рішення. Правові наслідки прийнятого рішення.

Звернення до спеціальних органів, уповноважених на розгляд скарг в окремих категоріях публічно-правових спорів.

Проблемні питання виконання рішень, прийнятих в адміністративному (позасудовому) порядку з метою захисту прав, свобод та законних інтересів у сфері публічно-правових відносин.

ТЕМА 6. Адміністративна юрисдикція та підсудність адміністративних справ

Поняття адміністративної юстиції та її ознаки. Матеріальний, процесуальний та організаційний критерії адміністративної юстиції.

Адміністративне судочинство: поняття, основні завдання та принципи. Принципи змагальності, диспозитивності та офіційного з'ясування всіх обставин у справі: співвідношення та взаємозв'язок в адміністративному судочинстві.

Загальні засади організації та діяльності адміністративних судів. Система адміністративних судів та їх повноваження.

Поняття адміністративної юрисдикції та її види. Предметна юрисдикція. Характеристика категорій адміністративних спорів, віднесених до компетенції адміністративних судів. Загальні правила відмежування адміністративної юрисдикції від інших видів юрисдикції. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів. Інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність).

Наслідки порушення правил адміністративної юрисдикції.

ТЕМА 7. Суб'єкти адміністративного судочинства

Поняття та ознаки суб'єктів адміністративного судочинства. Класифікація суб'єктів адміністративного судочинства. Адміністративна процесуальна право- та дієздатність: поняття, умови набуття та порядок припинення.

Суд як основний суб'єкт адміністративно-процесуальних правовідносин. Склад суду. Відвід судді.

Учасники справи. Поняття, ознаки та процесуальний статус сторін. Поняття неналежної сторони в адміністративному процесі; порядок і умови її заміни. Поняття, види та процесуальний статус третіх осіб в адміністративному процесі. Процесуальне правонаступництво: підстави та умови вступу у розгляд справи правонаступника.

Процесуальне представництво в адміністративному процесі та його види. Підстави участі законного представника в адміністративному процесі, його повноваження. Процесуальний статус договірної представника в адміністративному судочинстві.

Особливості участі у справі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права та інтереси інших осіб.

Процесуальний статус інших учасників судового процесу (помічника судді, секретаря судового засідання, судового розпорядника, свідка, експерта, експерта з питань права, перекладача, спеціаліста).

ТЕМА 8. Докази та доказування в адміністративному процесі

Поняття та класифікація доказів. Письмові, речові й електронні докази. Висновки експертів. Показання свідків.

Порядок формування та зміст предмету доказування. Характеристика фактів, що не підлягають доказуванню.

Доказова діяльність суду та інших суб'єктів в адміністративному судочинстві. Особливості доказування в адміністративному судочинстві.

Правила оцінки доказів судом. Належність, допустимість, достовірність та достатність доказів. Забезпечення доказів.

ТЕМА 9. Судові витрати

Поняття та види судових витрат в адміністративному процесі. Судовий збір: порядок сплати та пільги при оплаті судового збору.

Витрати, пов'язані з розглядом судової справи: на професійну правничу допомогу; сторін та їхніх представників, що пов'язані із прибуттям до суду; пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертиз; пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів; пов'язані із вчиненням інших процесуальних дій або підготовкою до розгляду справи.

Відстрочка, розстрочка та зменшення розміру судових витрат.

Розподіл судових витрат між сторонами.

ТЕМА 10. Заходи процесуального примусу в адміністративному судочинстві

Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.

Види заходів процесуального примусу: попередження; видалення із залу судового засідання; тимчасове вилучення доказів для дослідження судом; привід; штраф.

ТЕМА 11. Адміністративний позов. Процесуальна форма розгляду адміністративних справ. Розгляд адміністративної справи в суді I інстанції

Адміністративний позов: поняття, ознаки, елементи. Форма, зміст позовної заяви. Зміна адміністративного позову або відмова від нього. Зустрічний позов. Забезпечення адміністративного позову.

Поняття, завдання та форми судового розгляду в адміністративній справі. Позовне провадження в адміністративному судочинстві. Судовий розгляд справи у спрощеному провадженні. Судовий розгляд справи у порядку письмового провадження.

Повноваження адміністративного суду на етапі відкриття провадження у справі. Підстави залишення позовної заяви без руху. Підстави та наслідки повернення позовної заяви. Підстави та наслідки відмови у відкритті провадження в адміністративній справі. Правові наслідки відкриття провадження у справі.

Поняття і завдання підготовки адміністративної справи до судового розгляду. Поняття, мета і порядок проведення попереднього судового засідання. Судові рішення за наслідками підготовчого провадження. Врегулювання спору за участю судді.

Судовий розгляд справи у судовому засіданні. Етапи судового розгляду у адміністративних справах (підготовча частина; розгляд справи по суті; судові дебати; ухвалення та оголошення рішення суду першої інстанції).

Ускладнення в ході судового розгляду: зупинення провадження у справі; відкладення розгляду справи; оголошення перерви.

Зміни в позовному спорі: відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем, примирення сторін.

Поняття, види судових рішень та їх форма. Порядок ухвалення судових рішень. Вимоги, яким мають відповідати судові рішення та порядок усунення недоліків у судових рішеннях судом, який його ухвалив. Набрання судовим рішенням законної сили.

Закінчення розгляду справи без винесення рішення по суті (закриття провадження у справі, залишення позовної заяви без розгляду).

ТЕМА 12. Апеляційне провадження

Загальна характеристика апеляційного провадження. Право апеляційного оскарження постанов і ухвал суду першої інстанції та процесуальний порядок його реалізації. Об'єкти та строки апеляційного оскарження.

Підготовка і розгляд справи апеляційним судом. Порядок апеляційного розгляду. Межі розгляду справи судом апеляційної інстанції.

Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги: залишити апеляційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін; скасувати судові рішення повністю або частково і ухвалити нове судові рішення у відповідній частині або змінити судові рішення; скасувати судові рішення повністю або частково і у відповідній частині закрити провадження у справі повністю або частково або залишити позовну заяву без розгляду повністю або частково; визнати нечинним судові рішення суду першої інстанції повністю або частково і закрити провадження у справі у відповідній частині; скасувати судові рішення і направити справу для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю; скасувати свою постанову (повністю або частково).

Судові рішення суду апеляційної інстанції.

ТЕМА 13. Касаційне провадження

Касаційне провадження: загальна характеристика. Право касаційного оскарження та процесуальний порядок його реалізації.

Відкриття касаційного провадження. Підготовка касаційного розгляду справи і порядок її розгляду. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції.

Повноваження суду касаційної інстанції: залишити судові рішення судів першої та (або) апеляційної інстанцій без змін, а скаргу без задоволення; скасувати судові рішення судів першої та (або) апеляційної інстанцій повністю або частково і передати справу повністю або частково на новий розгляд, зокрема, за встановленою підсудністю або для продовження розгляду; скасувати судові рішення судів першої та (або) апеляційної інстанцій повністю або частково і ухвалити нове рішення у відповідній частині або змінити рішення, не передаючи справи на новий розгляд; скасувати постанову суду апеляційної інстанції повністю або частково і залишити в силі рішення суду першої інстанції у відповідній частині; скасувати судові рішення судів першої та (або) апеляційної інстанцій повністю або частково і закрити провадження у справі чи залишити заяву без розгляду у відповідній частині; визнати нечинними судові рішення судів першої та (або) апеляційної інстанцій повністю або частково і закрити провадження у справі у відповідній частині; скасувати свою постанову (повністю або частково).

Рішення суду касаційної інстанції за результатами розгляду касаційної скарги. Законна сила постанови і ухвали суду касаційної інстанції.

ТЕМА 14. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами

Поняття та загальна характеристика нововиявлених та виключних обставин.

Право на оскарження за нововиявленими та виключними обставинами та порядок його реалізації.

Процедура перегляду адміністративними судами у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами: відмовити в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та залишити відповідне судове рішення в силі; задовольнити заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, скасувати відповідне судове рішення та ухвалити нове рішення чи змінити рішення; скасувати судове рішення і закрити провадження у справі або залишити позов без розгляду.

ТЕМА 15. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ

Особливості розгляду окремих категорій справ незначної складності.

Розгляд окремих категорій складних справ. Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів: органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів владних повноважень; Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності.

Розгляд окремих категорій термінових адміністративних справ: особливості повідомлення учасників про розгляд справи справи; обчислення процесуальних строків; проголошення та вручення судових рішень; апеляційного та касаційного оскарження. Особливості провадження у справах: пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму; щодо реалізації права на свободу мирних зібрань; за зверненням органів доходів і зборів; з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності; з приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця; з приводу затримання, примусового повернення чи примусового видворення іноземців або осіб без громадянства за межі території України.

Особливості розгляду типових та зразкових справ.

ТЕМА 16. Виконання судових рішень в адміністративних справах

Поняття, зміст та правова природа виконавчого провадження. Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах. Рішення, що підлягають негайному виконанню.

Процесуальні питання, які вирішуються судом під час примусового виконання рішень в адміністративних справах.

Судовий контроль за виконанням рішень: оскарження рішення, дії чи бездіяльності органу державної виконавчої служби; зобов'язання суб'єкта владних повноважень звітувати перед судом про виконання судового рішення.

Особливості виконання рішень за окремими категоріями адміністративних справ: виконання судових рішень, боржниками за якими є органи державної влади, підприємства, установи, організації; порядок виконання судового рішення про визнання недійсним нормативно-правового акта.

ТЕМА 17. Застосування європейських стандартів здійснення правосуддя у адміністративному судочинстві

Загальновизнані принципи і норми європейського права як складова частина правової системи України. Правові підстави застосування Конвенції та рішень ЄСПЛ при здійсненні правосуддя.

Застосування практики ЄСПЛ при тлумаченні загальних положень та принципів судочинства: принцип верховенства права; принцип законності; принцип рівності; процесуальна рівність; принцип змагальності; принципи гласності та відкритості; забезпечення апеляційного та касаційного оскаржень рішень; обов'язковість судових рішень.

Особливості застосування європейських стандартів здійснення правосуддя в адміністративному судочинстві.